

OBERTURA'25

IV Simposi d'Història de l'Art

Noves veus, noves maneres de divulgar, noves formes de veure

COORGANITZAT AMB LA UNIVERSITAT
DE LES ILLES BALEARS I LA UNED-ILLES BALEARS

09/05/2025

Fundació Juan March Palma

PREGAM QUE NO ENTREU NI SORTIU DE LA SALA DURANT LES PRESENTACIONS

10:45	Benvinguda
PRIMERA SESSIÓ	
11:00	Luis del Campanar Santos Muñoz, Universidad de Santiago Historicisme i totxo en Emilio Rodríguez Ayuso (1846-1891): cap a una redefinició de l'arquitectura neomudèjar No existeixen estudis sobre les innovadores aportacions d'Emilio Rodríguez Ayuso, figura clau de l'arquitectura madrilenya de totxo. Juntament amb Lorenzo Álvarez Capra, va codificar l'estil neomudèjar a l'antiga plaça de toros de Madrid, conceben el maó com a element estructural i ornamental, desenvolupat en arcs de ferradura, panys de <i>sebka</i> i merlets esglaonats. Aquesta proposta diferenciarà la seva expressió mudèjar, prototip dels recintes taurins i altres tipologies municipals, de projectes on l'artesanía del maó es desvincularà de trets historicistes, com les cavallerisses del Palau Anglada, l'<i>hôtel particulier</i> del Marquès de Núñez o les insignes Escolles Aguirre.
11:30	Paula Ana Rodríguez Robles, Universidad Complutense de Madrid Les piscines La Isla del Manzanares: arquitectura, oci i sociabilitat al Madrid del primer segle XX Les piscines de La Isla, construïdes per Luis Gutiérrez Soto al riu Manzanares i inaugurades l'any 1932, van ser fins al seu tancament el 1954 un referent del Moviment Modern a Madrid i un espai clau per a la vida social i l'oci a la ciutat. Aquesta investigació examina el seu impacte arquitectònic i cultural a través d'un enfocament interdisciplinari que combina història de l'art, sociologia i cultura visual. A partir de l'anàlisi de revistes, arxius audiovisuals i documentació arquitectònica, s'indaga en la presència de La Isla en la memòria madrilenya i la seva relació amb altres construccions contemporànies.
12:00	Torn de preguntes
12:30	Nerea Maestu Fonseca, Universidad Complutense de Madrid Del cielo al texto: observar e imaginar cometas en tratados científicos bajomedievales Los cometas fueron entendidos desde antiguo como presagios de catástrofes naturales y turbulencias políticas. A partir del siglo XIII, y tras la recepción de textos como el tratado pseudo-ptolemaico <i>De cometis</i>, se establecieron una serie de códigos visuales que pretendían descifrar el mensaje que anunciaban a través de la observación de su color, forma y posición. El caso del <i>Liber de significatione cometarum</i> (c. 1224) ilustra la evolución de una rica iconografía cometaria, cuyas formas oscilan entre lo visible en el cielo y lo transmitido por una larga tradición textual y retórica.
13:00	Alma Rivas Manchola, Universitat de les Illes Balears Del cel al text: observar i imaginar cometes en tractats científics baixmedievals Els cometes van ser entesos des de l'antiguitat com a presagis de catàstrofes naturals i turbulències polítiques. A partir del segle XIII, i arran de la recepció de textos com el tractat pseudo-ptolemaic <i>De cometis</i>, es van establir una sèrie de codis visuals que pretenien desxifrar el missatge que anunciaven mitjançant l'observació del seu color, forma i posició. El cas del <i>Liber de significatione cometarum</i> (c. 1224) il·lustra l'evolució d'una rica iconografia cometària, amb formes que oscil·len entre allò visible al cel i allò transmès per una llarga tradició textual i retòrica.
13:30	Torn de preguntes
14:00	Fi de la sessió. Descans i dinar

SEGONA SESSIÓ	
16:00	Mercedes Aguilera Machado, UNED-Córdoba Espoli i restitució del patrimoni a Espanya: de La Inmaculada dels Venerables fins a l'actualitat Si bé Espanya ha patit diversos espolis artístics al llarg de la seva història, també ha demostrat una gran capacitat de recuperació mitjançant mesures legals, diplomàtiques i de conservació. La defensa del patrimoni no afecta només l'art i la història, sinó que constitueix un element de cohesió per a la ciutadania. Prenent com a punt de partida els avatars de la <i>Inmaculada dels Venerables</i> de Murillo, aquest treball vol posar en valor aquests esforços i generar un debat sobre la necessitat de reforçar els mecanismes de protecció i restitució del patrimoni cultural.
16:30	Claudia Desile Abraham, Universidad Complutense de Madrid Una història de l'art entre el museu i la universitat: els estudis culturals en el programa d'estudi independent Alguns museus espanyols d'art contemporani han creat programes d'estudis curatorials des dels anys 2000, seguint l'exemple de l'"Independent Study Program" del Whitney Museum. L'evolució d'aquests programes als marges de l'acadèmia, com el PEI del MACBA, <i>Articulacions</i> a l'IVAM i <i>Tejidos conjuntivos</i> al Museu Reina Sofia, il·lumina la relació entre la universitat i el museu, així com la noció de "capitalisme acadèmic" en el context de la deriva neoliberal de les institucions. El museu es pot entendre com un espai de producció de coneixement crític que permet desenvolupar altres històries de l'art.
17:00	Torn de preguntes
17:30	Mercè Briones Dijort, Universitat Autònoma de Barcelona Esther Boix i Pons (1927-2014): art i compromís L'obra de l'artista i pedagoga Esther Boix i Pons (Llers, Girona, 1927 – Anglès, Girona, 2014) la converteix en una figura clau de les tendències figuratives de les segones avantguardes a Espanya, malgrat haver patit un oblit historiogràfic durant dècades. Aquest estudi té com a objectiu elaborar una biografia artística i intel·lectual de Boix que també posi en valor el seu compromís ètic i social. Un compromís que se centra, de manera pionera, en la denúncia de la desigualtat femenina i de l'absència de llibertat en un context poc favorable per a les dones creadores.
18:00	Javier Iáñez Picazo, Universidad Complutense de Madrid L'immòbil, l'apagat i altres poètiques de l'electrodomèstic en l'art contemporani Els electrodomèstics han tingut una presència total però desapercebuda als mitjans de masses i a l'art del segle XX, on apareixen com a definidors de la modernitat i emblemes de la societat de consum. Aquest estudi explora les poètiques de l'apagat i l'immòbil a través de diversos artistes que van redefinir aquestes trampes tecnològiques a mig camí entre el disseny i l'amença. L'electrodomèstic condensa l'idealisme mecànic i la reducció formal perseguides per les avantguardes, a més de reestructurar l'espai privat i els rols de gènere en l'àmbit domèstic.
18:30	Torn de preguntes
19:00	Clausura

FUNDACIÓN
JUAN MARCH
PALMA

Sant Miquel, 11
07002 Palma

museupalma@march.es
+34 971 71 35 15

Universitat
de les Illes Balears

Vicerektorat
de Projecció Cultural
i Universitat Oberta

Servei
d'Activitats
Culturals

Subscriu-te al nostre butlletí
per a estar informat de les
activitats de la Fundació
Juan March Palma